

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znesse vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

O vravnjanji davka.

II.

(Dalje.)

Novi zemljemerci so toraj do leta 1870 v smislu §. 35 postave prenesli od starih za pašnike vpisanih zemljišč v omenjenih okrajih 53.298 oralov. 1545 □ sežnjevi v druge razrede; od teh so 27.016 oralov 487 □ sežnjevi na mapi črno pobarvali, t. j. v gozdni razred vrstili; če to obvelja, bodo spadali tik gozdu povzdignjeni kosovi pod § 2 gozdne postave, in posestniki bodo na slabšem.

Po teh katastralnih zapisnikih so tudi že poročevalci naredili za vsako občino cenilne zapisnike in razdelili zemljišča v razrede po §. 36. Zarad tega imajo posestniki in občine pri pritožbah pač natanko paziti na to, kako in kaj je z njihovimi pašniki, ker ni eno in isto, ali so cenjeni kot pašniki ali kot gozdi in po tem stavljeni pod ta ali oni tarif. Na to se mora tudi pri drugi pritožbi po cenitvi ostro paziti, da se kaj ne prezre ali ne zamudi. Pojasnilo se mora v pisarnici, kakor smo že omenili, vsakemu, ki ga zahteva, dati.

Planine. Tega oddelka stari kataster ni poznal, marveč od teh „planin“ se je plačeval davek, kakor od pašnikov. Tudi na novih mapah planine niso zaznamovane, toraj bo beseda „planine“ raztezala se, kakor se bo hotelo. Ne iz postave, ne iz pojasnjenja §. 10 postave se ne pozna, kaj naj bo ali kaj je planina, točka b. pravi: travniki se kosé, po točki f. pa so planine tudi travniki v hribih ali poletni pašniki.

Občine, ki imajo pašnike na visokih hribih, naj bodo previdne in si dajo pokazati po poročevalcu cenilne komisije, ktere je vpisal kot „planine“ z visokim tarifom in koliko obsega vpisani del. Takemu, ki ne pozna kranjskih planin, se od oralov po 50, 30, 20, 10 kr. čistega dohodka ne bo veliko zdelo, toda pri tisučih oralov dá to davku priklado, ki se ne plača tako lahko. Planine s čistim prineskom 50 kr. od oralov se nahajajo po Koroškem nektere, po Tirolskem, v Švici; to so planine, kjer živina na paši do trebuha po visoki travi gazi, ne pa, kakor na Kranjskem, skoro čez glavo med skalovjem skrita. Ako bi se bili pri planinah, t. j. planinskih občinah odračunili stroški za pastirja, za planinsko pohištvo, ograje in ohranjenje ograj, dalje zguba živine, ki po nesreči proč pride med tem, ko se pase po planinah, bi se pač težko nastavili taki tarifi.

Gozdi. Kakor se je že pri pašnikih omenilo, se ne more nikakor misliti, da bi se obraščeni pašniki, kjer raste le posamezno grmovje, v taki množini vpisali v gozdni oddelek. Tudi tu je treba, da se vsaka občina prepriča, v kater razred spadajo njeni gozdi z večimi kosovi, da potem še le more narediti dobro podkovo pritožbo. Gozd je splošno počez visoko cenjen, pa tudi ni moglo biti drugače, gozdni poročevalci so cenili po nekem obrazku, ki se nahaja v gozdpisih za gozdnarje, in sicer tako, da marsiktere gozda videli niso. Ta predloga okrajne cenilne komisije se je pri deželni komisiji, kolikor se je tej zdelo, znižala, vendar pa se v tarifu ni napravilo nič celega, popolnoma dognanega.

Primerimo n. pr. edini razred pri ljubljanskem mestu z 1 gld. 20 kr. čistega prineska. Ta cenilni okraj ima le en gozdni del in sicer za grajščino Rakovniško pod Karlovskim predmestjem. Obrašen je ta del s smrekami, hrasti, bukvami, ravno tako del za gradom „pod Turnom.“ Oba dela imata zemljo podloženo s premogovim peskom, vrh kterega je na debelem glina, obnebe jima je enako, pridelki se iz obeh enako lahko spravljajo v denar in skoro v obeh je iste vrste drevje. Dasiravno se po §. 29 postave ne sme ozir jemati na sedanji les, je vendar — kar se neverjetno zdi — pri Rakovniku I. razred z 1 gold. 20 kr. in „pod Turnom“ I. razred z 1 gld. 90 kr. pri čisto enakem stanju cenjen.

Še bolj očitvidno, da ti tarifi pri gradih ne morejo obveljati, se to dokaže s sledečim. V cenilnem okraju kamniškem je I. razred cenjen na 1 gld. 80 kr. od oralov. Kolikor znano, je prišla vzhodna stran hriba proti Mengšu in Trzini v prvi razred dobrôte. Primerimo n. pr. gozd habaškega grada in gozd mengiškega gosp. Staréta, ki sta oba v I. razredu. Zemlja v gozdih ni tako mastna in globoka, kakor „pod Turnom“ in za Rakovnikom, dokaz, da postanejo jelke v 50 ali 70 letih deloma v strženu ali deblu gnjile, ali pa se vrhovi posuše. Posekani les se more le v Ljubljano prodajati, kamor se mora pripeljati z živino, tako da samo cestnine pride na par konj po 52 kr. Iz Mengša se po enkrat na dan zamore peljati v Ljubljano, „izpod Turna“ in od Rakovnika pa najmanj po štirikrat; zato bi se moral, če bo v Ljubljani tarif pravičen in ker se po §. 29 postave prihodek iz gozda

Podlistek.

Mladi Ladis.

(Povest iz sedanjega časa; poslovenil I. S. Gombarov.)

(Dalje.)

XVI.

Dekla, ki je prišla od vinograda, je doma pripovedovala, da so mati Katreja nevarno zboleli. Smrt ljubljenega moža, nepovoljno obnašanje edinega sina, nenavadna samota, ki je od kraja bila ljuba, sčasoma pa vendar dolgočasna — vse to je sodelovalo, da je zbolela. Ladis je ravno bil prišel od volilnega zбора, pri kterem je s takim vspehom govoril, da je bil prepričan zmage pri prihodnji volitvi, čeravno nekteri hudo zoper njega rovali, — kar je zvedel to žalostno vest o materni bolezni. Naenkrat se je napravil na pot k vinogradu. Emilija ga je hotela spremiti, pa tega ni dovolil. Tako urno je stopal, da je komaj uro hoda potreboval, čeravno je bilo navadno po dve uri hoda. Srce mu je glasno bilo, ko je stopil v zakajeno hišo, kjer je mati bolna

ležala. Vsedel se je k postelji in jo prijel za roko.

„Vam je hudo, mati?“

„Zdi se mi, da je vedno hujše; pa upam, da bo kmalo vsega konec.“

„Ne govorite tako, mati! Bog bo že dal, da bo spet bolje.“

„Tega si pač ne želim! Življenje je za-me britko in zahvalila bom Boga, ako me ga reši.“

„Mati, vi ste preveč samovoljni, zato vam je življenje britko. Ko bi hoteli doma prebiti, bi bilo veselo za vas in za nas.“

„A vprašanje je, kako bi jaz mogla veselo živeti pri vas? Kako bi se mogla veseliti vpricho tistih oseb, ki tebe tvojemu stanu odvrčajo, ki tvoje srce tvoji materi kradejo, ki tebe derejo in v nesrečo in v pogubljenje tirajo, ki ti tvoje poštenje jemljejo, te za nos vodijo in te v tvojih krivih nazorih potrjujejo. Ne, s takim osebami jaz ne morem živeti.“

„Mati, vi preostro sodite! Res je, da se jaz razločujem od drugih kmetov. Jaz ne morem biti jim enak, ker sem študiral. Jaz poznam bolj natanko življenje in zato več zahtevam od njega. Res je, da govorim o napredku, in ga djansko pospešujem z umnim kmetovanjem, pa to je potrebno, ker sedanji

čas to zahteva. Res je, da sem veliko žrtvoval za te dve gospe, pa jaz Emilijo ljubim, kakor sebe. Dokler ste vi Emilijo brez predsodkov sodili, ste sami rekli, da je ljubeznjiva in blaga. Ako jo želim v zakon —“

„Ne govori mi dalje! Idi in vzemi jo; stori kakor sam hočeš — pa meni o tem ne pravi nič. Slišiš? Jaz v ta zakon ne privolim nikdar. Ti tudi mojega privoljenja ne potrebuješ, saj si že sam svoj. A tvoja mati bo žalosti umrla in ne bo videla svojega sina v zadnjem trenutku, kakor ga ni videl oče. Pojdi in stori, kar hočeš!“ —

Mati se je obrnila k steni, Ladis pa je sedel zraven njene postelje tako pobit, tako bled in spremenjen, kakor bi bil obsojen. Kaj je hotel reči? Zdaj je šlo za dvojce: ali mati, ali Emilija.

Po dolgem molku je spet spregovoril: „Mati, jaz želim, da bi se nikoli ne kesali zavoljo svoje ostroti. Mati mora ljubiti, ne sovražiti.“

Katreja na to ni nič odgovorila. Ladis je šel iz hiše in se vsedel zunaj na klopi.

So v človeškem življenju trenutki, v kterih je človek prisiljen premišljevat, kaj bo v prihodnje počel, ker vidi, da po dozdajnem

sme le po lesu za drva (brez ozira na odstotke pri lesu za tesarja ali mizarja) računati v kamniškem okraju prvi gozdni razred z nastavljenimi 1 gl. 80 kr. komaj na 1 glp. od oralna ceniti. Le sami računite in lahko bote se prepričali, kako nesramno visoko se vam je gozd v nasprotju s precej dobro in vgodno postavo cenil.

Politika na kmetih.

(Dalje.)

„Tako bi človek mislil po svoji zdravi pameti“, nadaljuje učenik; „ali liberalci cerkvi nočejo pustiti te natorne pravice. §. 2. pravi: „Kako cerkveno službo zamore dobiti le tisti, ki je avstrijski državljani in npravno lepega zadržanja.“

„E, to se mi pa zdi prav“, se oglasi Jurij, „da ni kak tujec in da je lepega življenja —“

„To je, se vé da, prav, da mora biti lepega zadržanja, kdor hoče dobiti cerkveno službo. Tudi je najboljši za ljudstvo, če je domačin, ki pozna njegove navade in razvade. Kaj pa, če bi nam s časom domačinov primanjkovalo in bi morali tudi k nam dohajati ptuji misijonarji, kakor zdaj naši gospodje hodijo v Afriko in Ameriko, kjer domačih duhovnov nimajo? Gotovo bi bli veseli, če bi kak tak misijonar tudi k nam prišel in želel, pri nas se naseliti. A postava nam te sreče ne dovoli; če bi tudi 20 let bili brez duhovna in bi prišel iz druge dežele goreč duhovnik, ki se je naučil našega jezika, da bi zamogel opravljati pri nas službo božjo, bi vendar tega ne smel storiti, ker ni avstrijski državljani, moral bi iti dalje, morda na Turško, mi pa bi ostali še kakih 20 let brez službe božje, brez vse duhovne pomoči.

Jurij: „To bi bilo strašno; na to še mislil nisem, ker imamo dovolj domačih duhovnov.“

„Pač imamo pri nas še mnogo duhovnov, vendar je že mnogo krajev brez njih, in če pojde tako naprej, bode pomanjkanje še huje. Ker so postave za duhovne tako neugodne, se jih čedalje manj oglašja za duhovski stan in namesto 20 do 30 mladenčev vstopilo jih je letos v bogoslovje komaj devet. Ker kdo bi hotel postati duhoven, če imajo dandanes še briči in žandarji bolj plačo in večo penzijo, kakor duhoven, ktere ga pa vse skube, vse za-

vida in s katerim zdaj tudi še vlada hoče pometati? Nova postava namreč tudi hoče, da le tisti sme kako cerkveno službo dobiti, ki se mu v državljskem oziru nič očitati ne more. Gašper, vi znate nemško. Glejte! postava pravi „ein in staatsbürgerlicher Hinsicht vorwurfsfreies Verhalten“. Te besede, možaki, se mi zde čez vse nevarne. Predrznost in trinoštvo je že to, ako liberalna vlada papeža in škofe v kot pahne in sama določuje, kdo bo v Avstriji zanaprej smel biti škof, fajmošter itd. Ali ta postava seže še dalje. Ona naravnost pravi: le tak bo zanaprej smel biti in postati škof, korar, dekan, fajmošter, kteremu se zastran državljskega obnašanja ničesar oponašati ne bo moglo. Tedaj samo tak, ki bo kakim nemčurjem in brezvernim liberalcem popolnoma všeč. Kdo pa bo kakemu nemčurškemu ali liberalnemu okrajnemu glavarju popolnoma všeč? Le tak, ki bo v vseh rečeh z nemčurji in z liberalci vlekel! Kakšen duhoven bi pa to bil! Bog nas obvaruj takih fajmoštrov! En izgled naj vam pojasni to reč. V G. že dolgo nimajo gospoda. Zdaj se oglasi za to faro nekdo, ki je izvrsten gospod, pobože duhoven, sloveč pridigar. Vse se veseli, da dobé tacega fajmoštra. Komaj ga že pričakujejo. Kar se po novi postavi oglasi vlada rekoč: „Ta ne sme biti, je pri zadnjih volitvah agitiral zoper poslanca, ki ga je vlada želela.“ Glejte! to je že dosti, on ni več „vorwurfsfrei“, on ne more fajmošter postati, — akoravno je le samo to storil, kar je bil v svoji vesti dolžan, ker gorje nam, ako bomo imeli take poslance, kakor so se zadnjič pri nas nemčurji in uradniki potegovali za-nje.

„Znabiti pa ne bo tako hudo?“

„Bog daj, da bi ne bilo! Ali jaz se zelo bojim. Kogar bo kak berič kaj zatožil, kdor se bo kakemu okrajnemu glavarju zdel premalo ustavoveren, on nobene samostojne cerkvene službe ne bo mogel tako brž dobiti. Kakor so reči dandanes, ni skoraj drugače mogoče, kakor da bo vsak duhoven pri vladi kak madež imel, če bo hotel svojo službo vestno opravljati. Ako bo, postavim, kak kaplan hotel imeti upanje, kdaj postati fajmošter, on bo moral v rog liberalcev in uradnikov trobiti — ali bi pa vi bili zadovoljni s takim gospodom?“

„Bog nas obvari take nesreče!“

„Že zdaj, ko so delili tiste tako imeno-

vane „Stremajerjeve groše“, niso takim nič dali, ki so znani za narodne ali pa ki so pri volitvah kaj bolj pridno delali — samo tisti so kaj vjeli, ki cikajo na nemčursko stran, ali pa ki niso ne krop ne voda. Kaj bo še le za naprej, ako obvelja ta postava. Kdor bo kaj prida duhoven, ne bo dobil nič, ker nad vsakim vestnim duhovnom bo vlada lahko kaj našla, kar ji ne bo všeč.“

„Gospod šomašter, ali ni tudi zdaj vlada volila nekterih fajmoštrov?“

„Jih je. Take, ki so plačani iz tako imenovane verske zaloge ali iz „religionsfonda“. Ali tudi tukaj so škof sami izmed prosivcev izbrali 3 najsposobnejše, in izmed teh 3 si je vlada imela voliti enega. Ali zanaprej se vlada noče več meniti za škofov predlog. In tudi pri vseh drugih farah, kjer ni vlada patron, tirja nova postava v § 6. od škofa, da brž naznajo novoizvoljenega fajmoštra vladi in da morajo potem mirno čakati 30 dni, ali se bode slavni vladi poljubilo potrditi fajmoštra ali ne. V teh 30 dneh pa bodo c. kr. uradi novoizvoljenega imeli ovohati in ogledovati od vseh strani, vsi uradniki, župani, briči tistega kraja bodo tiste dni njegovi preiskovalni sodniki. In še le čez 30 dni, ako vlada ne bo nič ugovarjala, bodo smeli škof novoizvoljenemu izročiti službo. Če pa vladi novi fajmošter ne bo všeč, če bo kak državni madež na njem najden, potem — proč z njim! Škof ga ne bodo smeli vmestiti. Treba bo družega iskati; in če tudi ta ne bo vladi po volji, spet tretjega — tako dolgo, da se bo našel kdo, ki bo nemčurjem in brezvernim liberalcem všeč. Če je pa škofom všeč ali ne, po tem nihče vprašal ne bo.“

„Ej“, se oglasi Marko, „se pa škof zmenili ne bodo za to ugovarjanje. Bodo pa rekli: samo ta je sposoben; tukaj-le ga imate, če vam ni všeč, ne morem vam pomagati.“

„To ne bo šlo. Ako tudi škof pošljejo najboljšega duhovna, pa če vladi ne bo všeč, ga ne bo spoznala za fajmoštra — mu ne bo pustila zakonov sklepati, mu bo vzela krstne in mrtvaške bukve, mu ne bo dovolila plačila, ga bo nazadnje pregnala z žandarmi.“

„To bi bilo res grozovito. Saj bodo pa škof lahko faro pustili brez fajmoštra, bodo pa kaplanu ali komu drugemu naročili, da jo oskrbuje.“

načinu ne gre dalje. Navadno začne premišljevat pretekle dni, kjer tudi najpred najde prava sredstva za bodoče dni. Tak trenutek je bil za Ladisa zdaj, ko je sedel sam na klopi pred hišo.

Začel je toraj premišljevat o svojem preteklem življenju. Njegova velika ideja, katero je imel o svoji bodočnosti, je bila že blizo dopolnjena. Kmečki sin, pa odločen za visoko čast in slavo! Na strani zale, visoko izobražene ženske ga je čakala velika sreča! Ko bi mogel te svoje namene dovršiti, živel bi kakor kralj v svoji okolici. Nikdo se ne bi mogel njemu primerjati. Sicer so ga njegovi nameni že toliko denarja stali, da je vse, kar ima, le na videz njegovo, pa saj vé, kako hitro se po špekulaciji denar zopet pridobi. Čeravno ni bil iz navade špekulant, vendar ste ga sila in priložnost k temu zapeljale. Za njegov denar se je torej igralo na borzi, pri izigralnih družbah in različnih denarnih podvzetjih. Povsod ima upanje na mnogo denarja, in če bo postal poslanec, bodo se mu ponudili še drugi viri.

In tako je razvijal misel za mislijo. Spomnil se je, kako je ravno pred enim letom spoznal v mestu Emilijo. Pri bankeru, s katerim sta imela denarne opravke, videl jo je prvokrat.

Ona je šla po stopnjicah doli, on pa gori. Vstric njega jej postane hudo; on jo prime, ker je skoro omedlela ter jej ponudi svoj voz, ki je pred vrati nanj čakal. Hvaležno je sprejela to ponudbo in tako je on mestu k bankeru, šel ž njo na njen dom. Ondi se je hotel posloviti, a ona in teta njena ste ga prosili, naj ji gotovo večkrat obiše. Že takrat je ondi svoje srce pustil, pa to mu ni bilo žal, ker je videl, da tudi Emilija ima dopadenje nad njim. Tako je prišlo, da sta se od potlej gostokrat videla in da je spoznal vse njene razmere. Emilijin oče je bil véliki kupec, ki pa je po mnogih nesrečah prišel na nič in je v velikem uboštvu potem umrl. Sorodnica teta Hildegarda se je sirote Emilije usmilila, ter jo k sebi vzela in odgojiti dala. Sama denarja ni imela, ampak jemala ga je na posodo pri nekem bankeru, bivšem prijatelju Emilijinega očeta. Vse račune in dolgove jima je rad poravnal, se vé da, na dolžno pismo. Ta banker je bil samec. Ko je Emilija dorastla, rekel je teti, da jima odpusti ves dolg in da bo za obe lepo skrbel, ako ga Emilija v zakon vzame. Emiliji to ni bilo všeč; tudi teti Hildegardi bi bilo ljubše, ko bi mogla to ponudbo z lepo odreči. Toda denar! — in oskrbljenje! — to je tudi kaj.

Takrat je prišel Ladis kot odrešilec. Ko je vse to pozvedel, povabil je gospe, naj greste čez leto na njegov dom prebivat; on bo med tem vse to skušal poravnati. Gospe ste odšle na Bolnarjev dom; banker pa ni hotel od Bolnarja nič slišati, kakor da naj brez odloga plača Emilijin dolg, če jo on moti, da ne mara za-nj. Ladis si ni mogel pomagati. Precej velik del svojega premoženja je toraj zastavil bankeru ter si s tem kupil pravico na hvaležnost Hildegardino in roko Emilijino.

Ladis se je moral veliko boriti in bojevati. Pa to mu je bilo dano, da je svoj notranji boj vedel skrivati. Nekak plemenit mir je bil razlit po njegovem obrazu, ki se je včasih spremenil v popolno malomarnost ali gosposko prevzetnost.

Po takem življenju je zdaj bil skoro na cilju svojih želj — le mati še mu je nasproti. In tudi mati le iz slepe ljubezni do starih navad. Bi se jim vdal? Ne, mati je ženska, on pa mož! Delati in pa boriti se, to je njegova osoda.

Po teh mislih je vstal ter počasi pa odločno stopal navzdol proti domu.

(Dalje prih.)

„Tudi tega ne bodo smeli. Po § 12. te postave se mora vsaka fara preskrbeti v enem letu, in če škof tega storili ne bodo, jih bo vlada po § 60. v to primorala s silo.“

„Za božjo voljo“, se oglasi Jurij, „če bo pa res tako, potem so škofom roke popolnoma zvezane.“

„Prav gotovo“, odgovori učenik; „saj sem prej rekel, da ta nova postava iz škofov in fajmoštrov samo vladne pisarje naredi.“

„Po tem takem morajo pač veseli biti gospodje, ki že fare imajo.“

„Tudi ne. Nova postava daje vladi oblast, tudi prepoditi fajmoštra, če ji ni všeč.“

„Kaj pa še!“ (Dalje prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Slovenske dežele. Iz Ljubljane, 9. februarja. Občnega zbora „narodne tiskarne“ se je včeraj vdoležilo 24 delničarjev, ki so zastopali 189 delnic. „Račun“, pisal je „Narod“ 7. febr., „je, kakor se v pravih zahteva, že osem dni delničarjem na ogled razpoložen. Čemu tedaj klerikalni „Slov.“ odbor sumiči? Da je „Slovenec“ resnico govoril, videlo se je včeraj, kajti odbor delničarjem zopet ni dal računa. Tudi prave bilance niso dobili v roke, ampak le nekak inventar tistih reči, ktere „Narodna tiskarna“ ima. V tem inventaru računjena je mariborska tiskarna 25791 gl. 9 kr., ljubljanska pa 36110 gl. 73 kr. V tem so zapopadene tudi tirjatve raznih dolžnikov in zaostala naročnina, ki znaša pri „Zori“ 400 gl., pri „Narodu“ pa 2220 gl. 70 kr. Po ti bilanci bi imetje „Narodne tiskarne“ bilo vredno 61901 gl. 82 kr.; dr. Pokljukar pa je na podlagi svote, ktero ponuja g. Pajk za mariborsko tiskarno, preračunal, da je mariborska vredna kakih 12000 gl., ljubljanska pa okoli 21800 gl., skupaj tedaj kakih 34000 gl. Če se od te vrednosti odštejejo dolgovi tiskarne, ki znašajo 16500 gl., se vidi, da društveno premoženje, namesto 45400 gl. znaša le še kakih 17500 gl. Po postavi bi moralo društvo likvidirati, ker je polovico vložnega kapitala že potrošenega. Pa skušali bodo ga zopet spraviti na noge. S kakošnim vspehom, bomo videli čez leto. Za zdaj je zbor po predlogu dr. Ploja s 154 glasovi proti 35 odobril „bilanco“, o kateri je pa dr. Ploj sam spoznal, da to ni bilanca, iz ktere bi delničarji razvideli, koliko je društvo do zdaj zaslužilo in koliko izdalo, ter naročil odboru, da napravi potrebne knjige in za prihodnji zbor sestavi tak kupčijski račun. Odboru ne moremo očitati, da bi bil nemaren, delal je veliko in brezplačno, napačno je le to, ker pri vsem tem še ne sprevidi, da se društvo na ta način ne bo ohranilo in da je ves njegov up zastoj. Škoda, da ga složno z rodoljubi, s kterimi so toliko let sodelovali, ne obračajo za kako boljšo reč, ktera bi resnično pospeševala blagor naroda slovenskega. — 2. in 3. točka programa, nasveta uprav. odbora zavoljo prodaje Mariborske tiskarne in zaradi zmanjšanja števila odbornikov, je upravni odbor umaknil. Natančneje poročilo prinesemo prihodnjič.

Iz Trsta, 6. febr. V seji mestnega zbora 26. jan. se je vsem učiteljem in učiteljicam mestnih ljudskih šol plača povikšala za 50 gl. Učitelj III. in IV. razreda ima sedaj po 750, učitelj I. in II. razreda pa 600 gl.; učiteljice III. in IV. razreda po 650, in I. in II. pa po 500 gl. V okolici imajo učitelji po 550, učiteljice pa po 450 gl. letne plače. Razun tega so se dovolile vsem učiteljem 5letne doklade

po 80 gl., učiteljicam pa po 60 gl. Tudi dobivajo učitelji in učiteljice v mestu po 125 gl. za stanovanje, v okolici pa uživajo prosto stanovanje.

Ravno v ti seji je poročal šolski odsek o neki zgodovini tržaškega mesta, spisani od kateheta Cavalli-ja. Ker vlada zavoljo nekih historičnih pomanjkljivosti, ki se v nji nahajajo, ni dovolila, da bi se v šole vpeljala; ker se je pa pisatelj opomnil, naj te pogrške popravi, zatoraj šolski odsek nasvetuje, naj mesto na svoje stroške dá tiskati to knjigo v 2000 iztisih, in potem vlado naprosi, da dovoli to knjigo v šolsko rabo na ljudskih šolah.

Poslanec Burgstaller omenja, da bi bilo dobro poprej vlado naprositi, da se sme ta knjiga kot šolska knjiga rabiti, preden se natisne, in njega podpira baron Pascottini. Pa nasprotovala sta jima Cambon in Hermet, in vladini komisar v vladinem imenu izreče, da municipij ne more založiti bukev, čigar obseg vlada ne odobruje. — Pri glasovanju dobil je Burgstallerjev predlog 20 glasov, nasprotni pa, da se knjiga tiska in med ljudstvo razširi, 22 glasov. Kakošna je ta knjiga, bomo v kratkem videli.

Izmed ogrskih Slovencev 5. febr. Ker se dosihmal „Slovenec“ ni ozerl na brate biva-joče pod vlado „Magyarozaga“, naj mu kratko omenim nekatere tukajšne razmere in prigodbe.

Naša najhujša nesreča je, da smo v veri raztrgani, — nad 40.000 nas je katoličanov, in blizo 14.000 je luteranov; druga nesreča je, da smo razcepani pod dve županiji (komitata), železnogradsko in salaško. V teh dveh razlogih je korenina naše neednosti in slabosti. Ako vlečemo drugi naprej, gotovo vlečejo drugi nazaj, — ako želijo katoličani kakega poštenjaka domačina za poslanca, gotovo imajo luterani tujca Madjara „in petto.“ In tako ne bomo nikoli zlezli k mizi, in vživali dragih pravic in zlate svobode, marveč vekali bodemo revne sirote vedno pri pragu. Vsak se boji madjar-skega nasilstva, kajti, kdor pri nas nosi gosposko suktnjo, grajščak, uradnik, upravnik, učitelj, Židov, z nekterimi častnimi izjemki, je slehern kosmat madjaron. Gospodje, rojeni od slovenske matere, nimajo še zapopadka o tem, kaj se reče: svoj narod ljubiti, mu komiki in blagostanju pomagati, zanj kakšen dar prinesiti. Vse to jim je panslavizem, pošast, s ktero se drugej dandanes že le strašijo vrabci iz prosa. Nalovilo se je slednja leta kakih dvajset udov za društvo sv. Mohorja, in kakih deset za slovensko Matico, tudi nekatere števitke slovenskih časnikov romajo k nam čez Muro, — a gorjé! vse to je panslavizem, in človek še skorej ne sme slovenske knjige ali časnika pokazati, grda denunciacija je v najboljšem cvetu.

Kaj bi povedal o blagostanju, ko nam povsod grozna revšina gleda iz rokavov in obrazov? Ko gre zemljišče za zemljiščem na kant in denar v roke krog in krog mrgolečih Židov? Ko je prisiljena naša mladež, si kruha iskati s krvavimi žuli med Madjare in štajarske Nemce?

Kaj bi črhnil o položaju naših občinskih razmer, ki so slabe, kakor pred sto leti? Ciganov, tatov in potepinov imamo, da je groza in nikogar imetje ni varno. Kaj bi djalo sodnijah in političnih oblastnijah, pri kterih postava nič, samovolja uradnikov, (da ne rečem turških pašev) vse velja, in se najde povsod le nered in zmešnjava? Ne prosti državljan; tlačan, sužnik, — po gospodi psovan in zaničevan je tukaj ubogi Slovenec.

Kaj bi rekel o šolah pri nas? Popisal

jih je v Inči resnice svoje dni „Slovenski učitelj“. In temu dostavim le, da so se sešli preteklega leta merodajni gospodje, ter zoper zahtevanje narave in zdrave pameti sklenili spet izdati nove šolske knjige, — ne v pravilni slovenščini, — temuč v ogrskoslovenskem narečju in v madjarskem (!) pravopisu. In tako se je narodu spet zamašil studenec slovenske književnosti, — nima knjig, in ako bi jih dobil, ne ve jih čitati. Nadalje so dobili učitelji odpadniki, ki so najvrlejšje vtepali otrokom madjarščino v glavo, lepe nagrade. Vse kaže, da se bočejo vladajoči Madjari, kakor s Slovaki na severu, tako s Slovenci in Hrvati na jugu pomnožiti, zato občna vojska zoper našo narodnost! Bog nam pomoz!

Dunaj. V Pododseku za konfesijonelne postave so gg. Tinti, Sturm, Haase, Heilsburg in Dinstl. Po predlogu Heilsbergovem je ta pododsek sklenil izdelati nekak načrt postave o posilnem civilnem zakonu, na podlagi načrta od leta 1869. Poročeval bode o tem dr. Sturm. Kakor se „Vatrl.“ iz Št. Hipolita piše, je državni poslanec Held v svojem listu rekel, da je vlada pripoznala, da se zamorejo konfesijonelne postave razširiti in zboljšati, in da je njih osnova le zarad tega tako pohlevna, da bi nižje duhovnike pridobili. Če škofje tem postavam ne bodo oporekali, bode za zdaj pri tem ostalo, sicer bode vlada predložila še druge pruskim enake postave.

Iz Dunaja, 5. februarja. — Naj danes dva mična dogodka popišem. Pred nekoliko dnevi so liberalni listi očete Jezuite v Kalksburgu blizo Dunaja močno napadali. V tem kraju namreč imajo jezuitje odgojilnico, kamor iz najvišjih stanov pošiljajo očetje svoje sinove. Kar se je unidan zavpilo po liberalnih časnikih, da je knez Hohenlohe, rejnec v onem vstavu, zarad nagajnosti družih tovarišev ubežal, in so ga potem daleč proč na pol zmrznjenega našli; brž se je to brzojavilo Jezuitom, ki so odgovorili, da pridejo ponj; toda knezič se je branil in zatrjeval, da nikakor ne gre nazaj. Temu so dodali listi jeremiade o jezuitovski odgoji, o njihovi vnemarnosti, češ, da bi bilo vendar že čas temu v okom priti!

A pripoved je hudobno presukana. Knezič Hohenlohe je bil v vstavu, kamor ga je pripeljal njegov varuh Thun (oče je pri Sadovi padel). Pa knezič ima „vodeno glavo“, jako je molčeč in že varuhu Thunu je enkrat ubežal, ki ga je komaj s pripomočjo vseh lovcev dobil daleč v gozdu lakote na pol mrtvega. Ta natora in pa morda tudi kako nagajanje, ktero se pač med toliko množino žive mladine zmiraj nahaja, je kneziča nagnala, da jo je necega večera skrivaj iz vstava popihal. Brž ko se to zapazi, zaukaže vodja, da naj ga iščejo. Prižgejo svetilnice in z vodjem na čelu prehodijo in preiščejo veliki gozd zraven vstava, ki je njegova lastnina in ograjen, a kneziča ni bilo nikjer. Drugi dan vodja urno to policiji naznani. „To utegne biti za vas osodepolno, odgovori policijski vodja, ako se dobi knezič kje pri vas mrtev, natveze se nam tožba in ...“ Zdaj se stvar brzo naznani vsem policajem blizo in daleč — tretji večer dobi nek častnik kneziča 12 ur od Kalksburga daleč. Ta se je namreč tiho čez ograje splazil, ko se je stamnilo, in šel potem k nekemu kmetu, ki mu je po domače postregel in ga prenočil. Zjutraj mu na prašanje kje je Kalksburg, češ, da bi rad tje šel, kmet pot tje pokaže — a knezič zaide in tako tri dni blodi, da na omenjenega častnika naleti. Slednji pošlje urno po zdravniku in brzojavi na Dunaj. Med tem sprašuje s prišlim zdravnikom fanta, zakaj je ušel, kaj

so mu Jezuiti naredili? „O nič, odgovori, patri so sicer ostri, pa jih imam prav rad.“ Potem pride njegov varuh, on in fant prosita, da bi ga nazaj v vstav vzeli — a rektor tega ni storil, ker je videl, v kako nevarnost bi utegnil priti celi red zaradi enega muhastega gojenca.

Sveta jeza liberalnih listov je toraj prišla iz laži; no, pa laž so raztrosili, red še nekoliko očrnili, ter mu vsekali moralčno rano: namen je dosežen; napačnost preklicati in obrekovanje popraviti, to bi bilo odveč, tega liberalci ne znajo. Mi se pa iz tega učimo, 1) poznati ostudne pripoučke nasprotniškega bojevanja: laž, obrekovanje; 2) kako nevarne bi bile za rede nove postavbe, ko bi se potrdile: škandali se zamorejo provocirati, vsaj je laž jako iznajdljiva; ropot zoper samostane se more umetno osnovati in proč s samostani! bodo zakazali. Kdo? merda cerkvena, edino kompetentna oblast? o ne; judje, protestantje, brezverci v imenu vsemogočne države.

V tem nas potrjuje še drugi posebno zanimiv dogodek. Komu ni znana slovita Ana Dunzinger, ki je o. Gabrijelu toliko preglavic delala? Njo so hoteli liberalci v Lincu porabiti zoper jezuite. Lepo orožje, kaj ne! Obljubili so ji dva tisuč goldinarjev, ako gre h kacemu jezuitu k spovedi in tako, ali kakor si že bodi, jezuitom kaj grdega na hrbet navali. A Ana ima, kakor ženske menda sploh, predolg jezik, zarotbo je izdala, zvedeli so zanjo dobri ljudje, opomnili so jezuite, naj se varujejo in poslali so jim tudi fotografijo grde babure. Predstojnik zapove, naj se pazi pri cerkvenih vratih; Ana pride, toda, o joj, v cerkev ne sme! in 2000 gl. ji je splavalo po vodi, liberalcem pa veliko veselje.

Da bi se bila pri nesramnici grda namemba posrečila, koliko peres bi zlivalo črni strup po papirjih zoper nesramne redovnike, koliko glasov bi kričalo: proč s samostani in — v novih postavah si prilastuje vlada oblast odpraviti samostane, ako se pregreše z nepravimi dejanji.

Iz teh dveh zgledov lahko posnamemo, kolika krivica bi se cerkvi in katoličanom godila; ko bi se te postavbe potrdile, kmalo bi zginili samostani. Ako bi redovniki goreče pridigovali, ter branili cerkvene pravice, pa spodbujali vernike k zvestobi do cerkve, djalo bi se, da delajo zoper postavbe in kalé javni mir, tedaj proč ž njimi. Ako bi s svojo besedo, s spovedovanjem morda ohranili v veri verno ženo nevernega moža, djalo bi se, da kalé družinski mir in zato proč ž njimi! Če bi pa tudi spovednice in prižnice iz svojih cerkev zmetali in edino le za-se v molitvi živeli, zopet bi se vpilo, da škodujejo državnemu gospodarstvu in zopet proč ž njimi! A jaz pa rečem: ti predlogi kratijo cerkvene pravice, ti predlogi žalijo prostost in vest vseh avstrijskih katoličanov, zato proč ž njimi!

Vnanje države.

Pruska. V Berlinu so 7. t. m. imeli nek zbor, v katerem so sklenili to-le resolucijo: Udje državnega in obeh zbornic deželnega zbora, zastopniki glavnega mestnega odbora in meščanov, učenjaki in umetniki, zbrani v mestni hiši Berolinski se zahvaljujejo zboru v „St. James Hall, in Ekseter Hall“ (na Angleškem) za sklepe storjene 27. januarija. Gorko sočutje Angleške za nasprotovanje nemškega cesarja in nemškega naroda proti politiki katoliških ultramontancev je zastava, da se bosta naroda tudi za naprej zvesto podpirala v krepkem boju za državljansko in versko

svobodo narodov. — Zapor škofa Ledohovskega je med ljudstvom veliko žalost napravil. V kosarnah so bili vojaki zbrani, da bi bili zabranili kak upor. Škofa, ki se je peljal v vagonu I. reda, spremljal je le policijski direktor Standy. V Raviču so se presedli v poštni voz, ki je bil jako slab, ter se peljali skoz Kobilin in Krotošin, kjer so prepregli konje, proti Ostrovi, kjer so ob treh popoldne došli. Med potjo se niso nikjer ustavili in nikjer nič užili. G. nadškof stanuje v mali celici št. 25, ki pa ni tapcirana, kakor nekateri listi pišejo, ampak le pobeljena in ima prav navadno hišno orodje. Zraven nje mu bodo napravili sobico, v kateri bode mogel maševati. Tudi so mu dovolili, da ima svojo hrano, svojo razsvetlavo in da sme brati časnike. Obiskuje ga le njegov hišni kaplan. Pred svojim odhodom je nadškof za oskrbovanje škofije imenoval poseben upraven svet, kateri ga bode nadomestoval. Pa vlada bo temu težko pritrčila.

Francoska. „Ag. Havas“ zanikuje vest, da je vojvoda Aumale imenovan za generalštabšefa vojne francoske. — Uradni list je dva dni že napolnjen z dolgimi vrstami novo voljenih mërov (županov). Večidel po mestih in večih občinah so se volili na ta način novi predstojniki. Po vsem, kar se sliši, hi utegnili večina novih srenjskih uradov biti monarhičnega mišljenja, kar se bo vsakemu naravno zdelo. Monarhično in konservativno je eno in isto in od vlade po konservativni stranki nastavljene, bi se pač ne moglo zahtevati, da bi tako važne stopinje ali službe podelila ljudem, ki delajo na to, da bi to vlado prekucnili. Ko bi bil Thiers še na krmilu, bi bil ravno tako postopal, kar je bil v resnici že začel. — V seji narodne skupščine 6. febr. je bil Buffet s 348 glasovi proti 246, ki so bili za Leo Saya odani, voljen za predsednika. V komisiji za pretres budžeta za l. 1875 je 18 udov desne in 12 udov leve stranke.

Španjska. Nek vladin dekret od vsih, ki davke plačujejo, zahteva, da se vdeležijo narodnega posojila. Pravijo, da je Rascon imenovan za poslanca v Berlinu, Mazo pa za poslanca na Dunaju. Francoski časniki pa poročajo, da niti Berolinska niti Dunajska vlada, niste voljni pripoznati sedanje vlade Španjske; Ruska pa jo bode neki le pripoznala, če bode oprostila mesto Bilbao.

Laška. Ministerski predsednik Menghetti je v zboru naznanil, da je kralj odpoved ministra uka, Sciajola, sprejel, in ministra notranjih zadev, Cantella, začasno postavil na njegovo mesto.

Angleška. Zbor angleških katoličanov 7. t. m. je bil velikansk, ter je izrekel z velikim navdušenjem svoje sočutje s katoličani na Nemškem. Dalje je izrekel, da pruske cerkvene postavbe nasprotujejo človeški vesti in cerkev zadržujejo spolnovati svoje dolžnosti, in da je trinoštvo zatirati cerkvene redove, kateri se nič niso pregrešili. Tudi se je sklenilo, da predsednik, vojvoda Norfolkški, te sklepe pismeno naznani škofu Kolonjskemu in drugim nemškim škofom. — Volitve so se za sedanje liberalno ministerstvo jako neugodno izšle. Konservativci so do sedaj pridobili 71 glasov, liberalci le 27. Iz Londona se telegrafira, da je minister Gladstone zaradi tega že vložil svojo dimisijo.

Srbska. Ministerski predsednik je skupščini naznanil, da bode vlada v prihodnji sesiji predložila načrt o večji tiskovni svobodi, o ostreji odgovornosti ministrov in o samosvojnosti srenj. Bivši vojni minister se pred skupščino opravičuje, kar utegne 3 dni trajati.

Domače stvari.

(*Katoliško politično društvo*) je imelo 8. t. m. svoj mesečni shod, kterege se je udeležilo 39 udov. Mestni župan gosp. Dežman sprva neki ni mislil dovoliti ga zaradi gosp. Flisovega govora, v katerem je razvijal hude posledke liberalizma. Da je ta govor hudo spekel liberalce, vidi se iz tega, ker „Tagblatt“ ž njim polemizira in opravičuje liberalna načela. V nedeljo je govoril g. profesor Marn o liberalnem časnikarstvu, g. Močnik pa je dal kratek političen pregled. Konečno je ž. stavbeni svetovalec Potočnik stavil predlog, naj društvo svoje spoštovanje in čestitanje izreče poznanskemu škofu Ledohovskemu, kterege je pruska vlada v Ostrovi zaprla ter tukajšnega mil. škofa naprosi, da to ob svojem času škofu Ledohovskemu pismeno naznani. Ta predlog se je enoglasno sprejel, kakor tudi predlog g. Regalija, da se ta sklep katoliško-političnega društva naznani „Poz. kurirju“, da o njem izvedo tudi verni poznanske škofije.

(*Slovensko gledišče.*) V četrtek je bil zabaven večer. „Dr. Robin“ je od začetka sicer nekoliko dolgočasna igra, ki se pa proti koncu razvije v prav lično dramatično delce s težkimi, zato pa tudi hvaležnimi nalogami. Glavno nalogo imenitnega angleškega igralca imel je gosp. Kocelj, pa ji je bil tudi v vsem kos. Prav izdatno podporo je imel po gosp. Schmidtu in gospodični Podkrajšekovi; o gosp. Jekovcu se nam je zdelo, da se je malo preveč „tresel“, sicer je bil njegov trud hvale vreden. Občinstvo je pripoznalo igri in igralcem živahno pohvalo. — Opereta „Izbujeni lev“, še od lanskega leta pri občinstvu v dobrem spominu, se je tudi letos predstavljala hvalevredno. Gospodična Piskarjeva bila je prav lična Gaston, posebno lepo je pela „kuplet“, pohvaliti jo moramo še posebno zato, ker poje tako, da se tudi besede petja razumijo, česar se vsak ne navadi. Ravno to velja o gospodu Nollu-ju, kateri je površno tudi še posebno komično igral. Gospa Odijeva je igrala prav živo, tudi pela dobro, gospod Meden pa, kakor se nam je zdelo, zopet ni bil pri dobrem glasu. Izmed pevskih toček omenimo posebno terceta (Odijeva, - Piskarjeva, Noll) in čveterospava, ki sta se prav vbrano vršila, dalje samospjevov, zlasti pa „vojaškega kupleta“ gosp. Nollu-ja z refrainom. „To je pri vojacih naj bolj „fest.“ Konečni „zbor“ je precej v začetku, malo iz takta prišel, pa se je h koncu popravil. Igranje, petje in pa prijazna, melodična godba — vse to skupno je storilo, da je občinstvo posameznim točkam in konec igre živahno ploskalo. Tako je bilo vse zadovoljno z večerom, le dram. društva blagajnik ne. Na galeriji je bilo videti glav, kolikor na drevesu sadja po hudi nevihti, in tudi v drugih prostorih so bili poslušalci drug od drugega tako daleč, kakor po močvirji hiše, zlasti „mladih“, ki so za slovensko gledišče vsi vneti, zopet ni bilo nič videti, kakor jih navadno ni. To je žalostno! Če Slovenci ne bomo podpirali narodnega gledišča, Nemci in nemškutarji ga tudi ne bodo, in potem, slavna gospoda, pojdimo zopet spat!

— Danes se bo igralo: „Slab papir ali bankovčarji v razvalinah“, igra s petjem v 3 delih.

Telegrafne denarne cene

6. februarja.

Papirna renta 69 60. — Srebrna renta 74 65. — 1860letno državno posojilo 102 75. — Bankine akcije 979 — Kreditne akcije 236 25. — London 112 — — Srebro 107 — — C-s kr. cekini — — — Napoleon 9 04.